

DELEGATURA UOKiK W KATOWICACH

Katowice, dn.25.06.2004 r.

RKT-61-36/04/MF

DECYZJA Nr RKT-39/2004

I Stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004r. Nr 93, poz. 891; Nr 96, poz. 959) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. ul. Wrocławska 122 41-902 Bytom,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

na podstawie art. 23c) ust. 1 w związku z art. 23a) ust. 1 i 2 w/w ustawy **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, bezprawne działanie Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. z siedzibą w Bytomiu polegające na tym, że w *umowie sprzedaży ciepła zawartej na czas nieokreślony* zawieranej z konsumentami nie określono:

1) odpowiedzialności dostawcy ciepła – strony umowy za niedotrzymanie jej warunków, a w szczególności za:

a) przekroczenie obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła, dopuszczalnych odchyżeń od parametrów nośnika ciepła oraz dopuszczalnych przerw i ograniczeń w dostarczaniu ciepła,

b) niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi odbiorców,

co stanowi naruszenie § 12 pkt 8 lit. a i b rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 sierpnia 2000r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci ciepłowniczych, obrotu ciepłem, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz.U. Nr 72, poz. 845),

2) bonifikat, upustów i opłat z tytułu niedotrzymania przez strony warunków umowy, co stanowi naruszenie § 12 pkt 10 lit. c w/w rozporządzenia

i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.

II Stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004r. Nr 93, poz. 891; Nr 96, poz. 959) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. ul. Wrocławska 122 41-902 Bytom,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

na podstawie art. 23e) ust. 2 w związku z art. 23a) ust. 1 i 2 w/w ustawy **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, bezprawne działanie Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. z siedzibą w Bytomiu polegające na tym, że w *umowie sprzedaży ciepła zawartej na czas nieokreślony* zawieranej z konsumentami nie

określono odpowiedzialności konsumenta – strony umowy za niedotrzymanie warunków umowy, a w szczególności za przekroczenie zamówionej mocy cieplnej lub obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła, co stanowi naruszenie § 12 pkt 8 lit. a rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 sierpnia 2000r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci ciepłowniczych, obrotu ciepłem, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz.U. Nr 72, poz. 845).

i stwierdza się zaniechanie jej stosowania.

III. Stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004r. Nr 93, poz. 891; Nr 96, poz. 959) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. ul. Wrocławska 122 41-902 Bytom,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

na podstawie art. 23e) ust. 2 w związku z art. 23a) ust. 1 i 2 w/w ustawy **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, bezprawne działanie Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. z siedzibą w Bytomiu, polegające na tym, iż § 16 pkt 3 wzorca umowy sprzedaży ciepła zawartej na czas nieokreślony, w oparciu o który zawierane są umowy z konsumentami stanowi, że „Sprzedawca zastrzega sobie prawo wstrzymania dostawy ciepła dla Odbiorców jeżeli po upływie 14 dni od określonego przez Sprzedawcę terminu uregulowania zaległych należności, określonego w doręczonym Odbiorcy wezwaniu do zapłaty Odbiorca nie ureguluje zobowiązań”, co stanowi naruszenie art. 6 ust. 3 a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 153, poz. 1504 z późn. zm.)

i stwierdza się zaniechanie jej stosowania.

IV. Stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004r. Nr 93, poz. 891; Nr 96, poz. 959) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, przeciwko Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. ul. Wrocławska 122 41-902 Bytom,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

na podstawie art. 23c) ust. 1 w związku z art. 23a) ust. 1 i 2 w/w ustawy **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, działanie Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. z siedzibą w Bytomiu polegające na stosowaniu w *umowie sprzedaży ciepła zawartej na czas nieokreślony* zawieranej z konsumentami postanowienia wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. tj.: „*Spory powstające przy wykonywaniu niniejszej umowy rozstrzygane będą w drodze negocjacji lub przez miejscowo właściwy Sąd dla siedziby Sprzedawcy*”.

i stwierdza się zaniechanie jej stosowania.

V. Na podstawie art. 23c) ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004r. Nr 93, poz. 891; Nr 96, poz. 959) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i

Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,
- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:
określa się Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. ul. Wrocławska 122 41-902 Bytom środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, w celu wykonania nakazu określonego w pkt I sentencji niniejszej decyzji, polegające na umieszczeniu w treści nowo zawieranych, jak i dotychczas zawartych umów sprzedaży ciepła zawieranych z konsumentami, wszystkich informacji o których mowa w § 12 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 sierpnia 2000r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci ciepłowniczych, obrotu ciepłem, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz.U. Nr 72, poz. 845).

VI. Na podstawie art. 72 w związku z art. 75 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004r. Nr 93, poz. 891; Nr 96, poz. 959) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,
- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:
postanawia się zobowiązać Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. ul. Wrocławska 122 41-902 Bytom do poniesienia kosztów niniejszego postępowania w wysokości 31 PLN (słownie złotych: trzydzieści jeden).

Uzasadnienie

W okresie od 20.08.2003r. do 08.10.2003r. przeprowadzone zostało w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej Organem Antymonopolowym) postępowanie wyjaśniające w sprawie ustalenia czy Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. z siedzibą w Bytomiu stosuje we wzorcach umownych zawieranych z konsumentami postanowienia mogące nosić znamiona niedozwolonych postanowień umownych. Ponieważ analiza dokumentów i informacji zebranych w toku tego postępowania wyjaśniającego dała podstawę do przyjęcia, iż w opisaniej sprawie mogło nastąpić naruszenie przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (zwanej dalej ustawą antymonopolową), w dniu 26.02.2004r. wszczęto z urzędu postępowanie w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w związku z podejrzeniem podejmowania przez Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. z siedzibą w Bytomiu (zwane dalej PEC) bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (karty nr 1-2).

W odpowiedzi na zarzuty zawarte w postanowieniu o wszczęciu postępowania PEC stwierdziło (karty nr 25-27), że postanowienia zawarte w § 1 umowy sprzedaży ciepła z konsumentami stanowią, iż strony umowy ustalają, że dostawa ciepła odbywa się na warunkach określonych ustawą Prawo energetyczne oraz przepisami wykonawczymi do tej ustawy. Oznacza to, że zapisy w/w ustawy i rozporządzeń wykonawczych są wiążące dla stron umowy. Ponadto w § 11 PEC określiło sposób wyliczenia przekroczenia zamówionej mocy cieplnej wyliczonej z ilości przekroczonego przepływu. Taką możliwość dopuszcza § 38 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 12 października 2000r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie ciepłem (Dz.U. Nr 96, poz. 1053 – zwane dalej rozporządzeniem taryfowym). W związku z tym nie zachodzi niezbędna potrzeba określenia odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym w szczególności za przekroczenie zamówionej mocy cieplnej, a

także bonifikat, upustów i opłat, ponieważ skoro strony nie ustaliły w umowie inaczej to zastosowanie mają przepisy w/w rozporządzenia wykonawczego. Zdaniem PEC postanowienie § 16 pkt 3 wzorca umowy nie narusza art. 6 ust. 3a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne ponieważ na fakturze za ciepło podany jest termin 14 dniowy. PEC wysłała wezwanie do zapłaty wyznaczając kolejny 14 dniowy termin płatności jednocześnie ostrzegając, iż nie uregulowanie należności będzie skutkowało wyłączeniem ciepła. Dostawca nie wstrzyma dostawy ciepła wcześniej niż miesiąc po upływie terminu płatności.

PEC uznało, że § 18 umowy nie narusza zbiorowych interesów konsumentów bowiem zapewnia dostęp do sądu w miejscu najbliższym dla miejsca zamieszkania odbiorcy. PEC dostarcza ciepło konsumentom z obszaru Bytomia i Radzionkowa. Jego zdaniem bardziej korzystne dla mieszkańców Radzionkowa jest toczenie sporów przed sądem pierwszej instancji w Bytomiu, niż w Tarnowskich Górach i przed sądem II instancji w Katowicach niż w Gliwicach. Ponadto PEC poinformowało, że dokonało zmiany wzorca umowy sprzedaży ciepła w oparciu o który zawierane są umowy z konsumentami oraz wszystkich umów faktycznie zawartych. W piśmie z dnia 04.06.2004r. (karty nr 68-69) PEC stwierdziło, że w dniu 01.12.2003r. z wszystkimi konsumentami zawarło nowe-zmienione umowy sprzedaży ciepła. W umowach tych w § 1 i 2 dopracowane zostały postanowienia wstępnie określające warunki dostawy ciepła, wprowadzono §10 w którym ujęto postanowienia dotyczące bonifikat, upustów i opłat z tytułu niedotrzymania przez strony warunków umowy, w § 12 określono odpowiedzialność stron za niedotrzymanie warunków umowy, a w szczególności za przekroczenie zamówionej mocy cieplnej lub obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła, dopuszczalnych odchyłeń od parametrów nośnika ciepła oraz dopuszczalnych przerw i ograniczeń w dostarczaniu ciepła, a także za niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi odbiorców. Ponadto w § 17 pkt 1.3 określono warunki wstrzymania dostawy ciepła zgodnie z postanowieniami zawartymi w art. 6 ust. 3 a ustawy Prawo energetyczne, a w § 19 dokonano zmian w zakresie sposobów rozstrzygania sporów powstałych przy wykonywaniu umów.

Organ Antymonopolowy ustalił i zważył co następuje.

Zgodnie z art. 23a) ust. 1 ustawy antymonopolowej za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Ustawa antymonopolowa w art. 23 a ust. 2 stanowi, że za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

Jako „sprzeczne z prawem” należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa. Brak cech bezprawności winien, w myśl art. 6 K.c., wykazać przedsiębiorca (Por.

Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji Komentarz, pod redakcją prof. dr hab. Janusza Szwaji, Wydawnictwo CH BECK, Warszawa 2000, s.117 – 118).

Wobec powyższego, aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek:

- bezprawne działanie przedsiębiorcy,
- działanie narusza zbiorowe interesy konsumentów.

I.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 i 2 ustawy Prawo energetyczne dostarczanie paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła odbywa się na podstawie umowy sprzedaży lub umowy przesyłowej. Umowy powinny uwzględniać zasady określone w ustawie i warunki ustalone w koncesjach oraz zawierać co najmniej:

- 1) umowa sprzedaży – postanowienia dotyczące: ilości sprzedaży paliw gazowych, energii elektrycznej albo ciepła w podziale na okresy umowne, sposobu ustalania cen i warunków wprowadzania ich zmian, sposobu rozliczeń, odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, okresu jej obowiązywania i warunków rozwiązania.

Przedsiębiorstwo energetyczne może zawierać z odbiorcą, któremu dostarcza paliwa gazowe, energię elektryczną lub ciepło na podstawie cen i stawek opłat ustalonych w taryfie, jedną umowę zawierającą postanowienia umowy sprzedaży i umowy przesyłowej.

Art. 9 ustawy Prawo energetyczne zawiera delegację dla ministra właściwego do spraw gospodarki do wydania rozporządzenia, które powinno m.in. określać podstawowe elementy umowy o przyłączenie, umowy sprzedaży i umowy o świadczenie usług przesyłowych. W oparciu o w/w upoważnienie wydane zostało rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 11 sierpnia 2000r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci ciepłowniczych, obrotu ciepłem, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz.U. Nr 72, poz. 845 – zwane dalej rozporządzeniem przyłączeniowym), które w § 12 określa niezbędne elementy umowy sprzedaży ciepła.

Zgodnie z poglądami doktryny „wydaje się ze wszech miar celowe, aby przedsiębiorstwa energetyczne posługiwały się wzorcami umów, bowiem trudno sobie wyobrazić, aby przykładowo wszelkie postanowienia każdej umowy (...) były indywidualnie negocjowane. Wzorzec umowy powinien zawierać te wszystkie elementy, o których mowa w Ustawie lub przepisach wykonawczych do Ustawy oraz innych obowiązujących przepisach prawa”¹. oraz „(...) w zakresie samego tylko obrotu ciepłem przepisy wydane na podstawie art. 9 ustawy wyróżniają przedsiębiorstwa ciepłownicze, przedsiębiorstwa wytwórcze oraz przedsiębiorstwa obrotu ciepłem. Przepisy te określają wiele nie określonych ustawowo zagadnień, które powinny być uwzględnione w umowie, w tym także szczegółowo prawa i obowiązki stron”². Zgodnie z orzecznictwem antymonopolowym „(...) wszystkie prawa i obowiązki konsumentów powinny być umieszczone we wzorcu umownym. W tym kontekście argument (...), że taryfa jest łatwo dostępna, nie jest do zaakceptowania. Odbiorca w oparciu o treść samej umowy powinien mieć możliwość określenia wszystkich elementów jej treści, w tym zasad ustalania bonifikat, upustów oraz opłat za nielegalny pobór energii. Zastosowanie we wzorcu umownym klauzul odsyłających ogólnie do taryfy dla ustalenia części praw i obowiązków odbiorcy jest nielegalne, a co za tym idzie nakłada na konsumenta obciążenia większe niż we wzorcu prawidłowo sformułowanym” (wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 24.03.2004r. o sygn. akt XVII Ama 29/03).

¹ J. Baehr, E. Stawicki „Prawo energetyczne. Komentarz.” Fundusz Współpracy Cooperation Fund, Program SEW & Międzykomunalna Spółka Akcyjna MUNICIPIUM Warszawa 1999, str. 43

² Ibidem str. 46

Z powyższego wynika, że umowy zawierane przez przedsiębiorstwa ciepłownicze z konsumentami powinny zawierać elementy określone w art. 5 ustawy Prawo energetyczne oraz w § 12 rozporządzenia przyłączeniowego. Wspomniane przepisy szczegółowo regulują obowiązki dostawcy ciepła w stosunku do klientów korzystających z jego usług. Ponadto w/w przepisy określają niezbędne elementy umowy sprzedaży ciepła. Określają one obowiązki i prawa stron takiej umowy. Celem wprowadzenia do przedmiotowej ustawy i rozporządzeń wykonawczych szczegółowych zapisów nakładających na przedsiębiorstwa ciepłownicze określone obowiązki było zapewnienie konsumentom (odbiorcom) należytej ochrony przed silniejszą stroną umowy, jaką jest dostawca ciepła. Świadczy o tym bezwzględnie wiążący charakter tych przepisów. Analiza *umów sprzedaży ciepła zawartych na czas nieokreślony* zawieranych przez PEC z konsumentami w oparciu o stosowany wzorzec umowy stanowi podstawę do przyjęcia następujących ustaleń (karty nr 7-11, 15-18, 28-36, 73-93).

1) § 12 pkt 8 rozporządzenia przyłączeniowego stanowi, że umowa sprzedaży ciepła powinna zawierać regulacje w zakresie odpowiedzialności dostawcy ciepła za niedotrzymanie warunków umowy, a w szczególności za:

- a) przekroczenie obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła, dopuszczalnych odchyłeń od parametrów nośnika ciepła oraz dopuszczalnych przerw i ograniczeń w dostarczaniu ciepła,
- b) niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi odbiorców.

W odpowiedzi na wszczęcie postępowania PEC stwierdziło, że nie zachodzi niezbędna potrzeba określenia odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym w szczególności za przekroczenie zamówionej mocy cieplnej ponieważ skoro strony nie ustaliły w umowie inaczej to zastosowanie mają przepisy rozporządzenia taryfowego (karta nr 26).

Ponadto PEC poinformowało, że począwszy od 1.12.2003r. tj. daty zawarcia nowych umów sprzedaży ciepła z konsumentami § 12 ust. 3 umów otrzymał brzmienie zgodne z którym:

„W przypadku zwiększenia przez przedsiębiorstwo energetyczne zamówionej przez Odbiorcę mocy cieplnej lub obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła, dopuszczalnych odchyłeń od parametrów nośnika ciepła oraz dopuszczalnych przerw i ograniczeń w dostarczaniu ciepła wysokość opłat określana będzie w oparciu o § 38 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 12 października 2000r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie ciepłem (Dz.U. Nr 96 poz. 1053 z 2000r.)”. Ponadto § 10 zawiera zapis: *„W przypadku niedotrzymania przez przedsiębiorstwo energetyczne standardów jakościowych obsługi Odbiorców (...) mają zastosowanie przepisy wynikające z § 38 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 12 października 2000r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie ciepłem (Dz.U. Nr 96 poz. 1053 z 2000r.- karty nr 76, 86, 90)*

Brak w umowach sprzedaży ciepła zawieranych z konsumentami, które obowiązywały do 1.12.2003r. informacji określonych w §12 pkt 8 lit a i b rozporządzenia przyłączeniowego tj. odpowiedzialności PEC z tytułu niedotrzymania warunków umowy, a w szczególności z tytułu przekroczenia obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła, dopuszczalnych odchyłeń od parametrów nośnika ciepła oraz dopuszczalnych przerw i ograniczeń w dostarczaniu ciepła oraz z tytułu niedotrzymania standardów jakościowych obsługi odbiorców stanowił naruszenie prawa. Rozporządzenie przyłączeniowe wprost stanowi, jakie elementy powinna zawierać umowa sprzedaży ciepła i brak któregokolwiek z tych elementów świadczy o bezprawnym działaniu przedsiębiorcy.

Analiza aktualnie obowiązujących umów sprzedaży ciepła prowadzi do wniosku, iż ich zapisy należy również uznać za niewystarczające, ponieważ PEC w wyżej opisanym zakresie zawarł odesłanie do przepisów § 38 rozporządzenia wykonawczego do ustawy Prawo energetyczne. Przepisy rozporządzenia przyłączeniowego wprost stanowią jakie elementy powinna zawierać umowa sprzedaży ciepła i mają one charakter bezwzględnie obowiązujący. Prawodawca

przesądził, że konsument pewne informacje (określone w § 12 rozporządzenia przyłączeniowego) winien otrzymać bezpośrednio w dokumencie umownym, tak aby ich poszukiwanie było ograniczone do niezbędnego minimum. Przyjęcie rozwiązania przeciwnego tj. takiego w którym wymagane w umowie informacje nie byłyby w niej umieszczone, przekreśliłoby sens umieszczania w § 12 rozporządzenia przyłączeniowego obowiązków ciążących na przedsiębiorstwach ciepłowniczych odnośnie treści zawieranych umów. Stąd należy przyjąć, że w/w przepis § 12 rozporządzenia przyłączeniowego określa minimalną treść dokumentu umownego i ogranicza możliwość odmiennego formułowania umów przez przedsiębiorstwa ciepłownicze.

Precyzyjne uregulowanie w umowie odpowiedzialności PEC za przekroczenie obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła, dopuszczalnych odchyłeń od parametrów nośnika ciepła oraz dopuszczalnych przerw i ograniczeń w dostarczaniu ciepła, a także za niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi odbiorców umożliwia konsumentom właściwe dochodzenie ich roszczeń z tytułu naruszenia przez dostawcę ciepła postanowień umowy. Przedmiotowe informacje umożliwiają więc konsumentom właściwe formułowanie roszczeń w stosunku do PEC.

Stąd też odesłanie w umowie w przedmiotowym zakresie do obowiązującego rozporządzenia wykonawczego do ustawy Prawo energetyczne stanowi naruszenie prawa, ponieważ umowa sprzedaży ciepła wprost powinna regulować odpowiedzialność przedsiębiorstwa ciepłowniczego za niedotrzymanie jej warunków. Dlatego też brak było podstaw w wyżej opisanym zakresie do wydania decyzji na podstawie art. 23 e ustawy antymonopolowej i stwierdzenie zaniechania przedmiotowej praktyki.

2) Zgodnie z § 12 pkt 10 lit. c rozporządzenia przyłączeniowego umowa sprzedaży ciepła powinna określać szczegółowe warunki określone w taryfie dla ciepła, w tym bonifikaty, upusty i opłaty z tytułu niedotrzymania przez strony warunków umowy.

Umowy sprzedaż ciepła zawierane przez PEC przed 1.12.2003r. nie zawierały żadnych regulacji dotyczących ustalenia bonifikat, upustów i opłat z tytułu niedotrzymania przez strony warunków umowy. Treść nowo zawartych umów z konsumentami w § 10 zawiera zapis:

„W przypadku niedotrzymania przez przedsiębiorstwo energetyczne standardów jakościowych obsługi Odbiorców lub niedotrzymania przez Odbiorcę warunków umowy, mają zastosowanie przepisy wynikające z § 38 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 12 października 2000r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie ciepłem (Dz.U. Nr 96 poz. 1053 z 2000r.)

Odbiorcy przysługują bonifikaty w przypadku niedotrzymania przez przedsiębiorstwo energetyczne warunków umowy w zakresie:

- 1) *terminów rozpoczęcia i zakończenia dostarczania ciepła w celu ogrzewania,*
- 2) *planowanych przerw w dostarczaniu ciepła w okresie letnim, zgodnie z § 39 rozporządzenia wymienionego w ust. 1”*

Ponadto w § 12 ust. 3 w/w umów stwierdzono, że:

„W przypadku zwiększenia przez przedsiębiorstwo energetyczne zamówionej przez Odbiorcę mocy cieplnej lub obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła, dopuszczalnych odchyłeń od parametrów nośnika ciepła oraz dopuszczalnych przerw i ograniczeń w dostarczaniu ciepła wysokość opłat określana będzie w oparciu o § 38 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 12 października 2000r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie ciepłem (Dz.U. Nr 96 poz. 1053 z 2000r.)”.

W związku z powyższym należy stwierdzić, że brak w umowach sprzedaży ciepła zawieranych z konsumentami, które obowiązywały do 1.12.2003r. informacji określonych w §12 pkt 10 lit. c rozporządzenia przyłączeniowego tj. bonifikat, upustów i opłat z tytułu

niedotrzymania przez strony warunków umowy stanowił naruszenie prawa. Rozporządzenie przyłączeniowe wprost stanowi, jakie elementy powinna zawierać umowa sprzedaży ciepła i brak któregokolwiek z tych elementów świadczy o bezprawnym działaniu przedsiębiorcy.

Analiza aktualnie obowiązujących umów sprzedaży ciepła prowadzi do wniosku, iż ich zapisy należy również uznać za niewystarczające, ponieważ PEC w wyżej opisanym zakresie zawarł odesłanie do przepisów § 38 rozporządzenia wykonawczego do ustawy Prawo energetyczne. Jak wskazano to we wcześniejszej części niniejszej decyzji przepisy rozporządzenia przyłączeniowego wprost stanowią jakie elementy powinna zawierać umowa sprzedaży ciepła i mają one charakter bezwzględnie obowiązujący. Prawodawca przesądził, że konsument pewne informacje powinien otrzymać bezpośrednio w dokumencie umownym, tak aby ich poszukiwanie było ograniczone do niezbędnego minimum. Stąd należy przyjąć, że w/w przepis § 12 rozporządzenia przyłączeniowego określa minimalną treść dokumentu umownego i ogranicza możliwość odmiennego formułowania umów przez przedsiębiorstwa ciepłownicze.

Brak informacji o wysokości bonifikat, upustów i opłat z tytułu niedotrzymania przez strony warunków umowy godzi w interesy konsumentów, będących słabszą stroną umowy. Po pierwsze w oparciu o treść umowy konsumenci nie posiadają informacji w jakiej wysokości bonifikat, upustów i opłat mogą żądać w sytuacji, gdy przedsiębiorstwo ciepłownicze nie wywiązuje się w sposób należyty z realizacji postanowień umowy. Po drugie nie wiedzą również, jakie opłaty będą zobowiązani uiścić w wypadku, gdy samemu nie przestrzegają warunków umowy. Brak tych informacji może więc w istotny sposób godzić w interesy ekonomiczne konsumentów, którzy zawarli umowy sprzedaży ciepła z PEC.

W związku z tym, że przepisy rozporządzenia przyłączeniowego precyzyjnie określają jakie elementy powinna zawierać umowa sprzedaży ciepła, odesłanie w umowie w przedmiotowym zakresie do przepisów rozporządzenia wykonawczego stanowi naruszenie prawa.

Zawieranie przez PEC umów z konsumentami, które nie zawierają wszystkich informacji, o których mowa w rozporządzeniu przyłączeniowym, jest niezgodne z nim i należy uznać za bezprawne. Spełniona, więc została pierwsza przesłanka konieczna do uznania zachowania PEC (opisanego w pkt 1 i 2 powyżej) za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Drugą przesłanką, której wykazanie jest niezbędne dla stwierdzenia, że przedsiębiorca stosuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów jest ustalenie, iż jego bezprawne działanie narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa antymonopolowa reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, co wynika z treści art. 1 ust. 2 tej ustawy. Zbiorowy interes konsumentów dotyczy nieokreślonego ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, jak i wtedy, gdy działania te wywołują inne niekorzystne zjawiska. Ustawa antymonopolowa w odniesieniu do konsumentów chroni ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym.

Zdaniem Organu Antymonopolowego zakwestionowane w przedmiotowej decyzji działanie przedsiębiorcy - polegające na nie podawaniu w zawieranych umowach sprzedaży ciepła wszystkich informacji, które zgodnie z rozporządzeniem przyłączeniowym powinny zawierać - godzi w interes konsumentów. Niepodanie w umowie informacji o:

- 1) odpowiedzialności PEC za niedotrzymanie warunków umowy,
- 2) bonifikatach, upustach i opłatach z tytułu niedotrzymania przez strony warunków umowy, może doprowadzić do niekorzystania przez konsumentów z ich praw, ale również do niewywiązywania się z obowiązków. Dodatkowo nie podanie w/w informacji może doprowadzić, do nieegzekwowania zachowań, które wymuszają przepisy prawa energetycznego na profesjonalistę np. w zakresie odpowiedzialności za niedotrzymanie

standardów jakościowych. W niniejszej sprawie został naruszony interes konsumentów – zaopatrywanych w ciepło przez PEC, którzy zawarli umowy sprzedaży ciepła. Tak więc, brak w umowach wszystkich informacji, o których mowa w rozporządzeniu przyłączeniowym, a także podanie części informacji w nieodpowiedni sposób narusza zbiorowy interes konsumentów i tym samym zasadne było podjęcie działań przewidzianych w ustawie antymonopolowej, mających na celu ochronę konsumentów.

W przedmiotowej sprawie zaistniały łącznie obie przesłanki konieczne do uznania zachowania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów – bezprawne działanie przedsiębiorcy i naruszenie zbiorowych interesów konsumentów.

Stąd należało orzec jak w punkcie I sentencji decyzji.

II

Jak wskazano to w uzasadnieniu do pkt I niniejszej decyzji umowy zawierane przez przedsiębiorstwa ciepłownicze z konsumentami powinny zawierać wszystkie elementy określone w art. 5 ustawy Prawo energetyczne oraz w § 12 rozporządzenia przyłączeniowego. Wspomniane przepisy szczegółowo regulują prawa i obowiązki stron umowy sprzedaży ciepła. Celem wprowadzenia do przedmiotowej ustawy i rozporządzeń wykonawczych szczegółowych zapisów w zakresie obowiązków przedsiębiorstw ciepłowniczych i uprawnień konsumentów było zapewnienie konsumentom (odbiorcom) należytej ochrony przed silniejszą stroną umowy, jaką jest dostawca ciepła. Świadczy o tym bezwzględnie wiążący charakter tych przepisów.

§ 12 pkt 8 rozporządzenia przyłączeniowego stanowi, że umowa sprzedaży ciepła powinna zawierać regulacje w zakresie odpowiedzialności konsumentów (strony umowy) za m.in. niedotrzymanie warunków umowy, a w szczególności za przekroczenie zamówionej mocy cieplnej lub obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła.

PEC stwierdził, iż w § 11 umów określił sposób wyliczenia przekroczenia zamówionej mocy cieplnej wyliczonej z ilości przekroczonego przepływu ponieważ taką możliwość dopuszcza § 38 rozporządzenia taryfowego. Ponadto wskazał, że nie zachodzi niezbędna potrzeba określenia odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym w szczególności za przekroczenie zamówionej mocy cieplnej ponieważ skoro strony nie ustaliły w umowie inaczej to zastosowanie mają przepisy rozporządzenia taryfowego (karty nr 25-26). W nowo zawieranych umowach w § 12 zawarto zapis zgodnie z którym;

„Sprzedawca rozliczał będzie przekroczenie zamówionej mocy cieplnej z powodu zwiększenia przez Odbiorcę natężenia przepływu nośnika ciepła powyżej obliczeniowego przepływu na podstawie wskazań układu pomiarowego (...) przyjmując dwukrotność cen i stawek opłat określonych w taryfie, poczynając od miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiło przekroczenie zamówionej mocy cieplnej. (...). Przekroczenie zamówionej mocy cieplnej z powodu zwiększenia przez Odbiorcę natężenia przepływu nośnika ciepła powyżej obliczeniowego natężenia przepływu stanowi jednocześnie podstawę do ustalenia przez sprzedawcę opłat za zamówioną moc cieplną w wysokości wynikającej z tego przekroczenia, poczynając od miesiąca następnego po miesiącu, w którym nastąpiło przekroczenie mocy cieplnej” (karty nr 76, 83, 90).

W § 11 umów sprzedaży ciepła zawieranych z konsumentami, które obowiązywały do 1.12.2003r. zawarto zapis zgodnie z którym *sprzedawca rozliczał będzie energię nadprogową zarejestrowaną na liczniku ciepła podwyższoną trzykrotną opłatą za każdy zliczony GJ*. Z powyższego wynika, że PEC wprost nie uregulował odpowiedzialności konsumentów za przekroczenie zamówionej mocy cieplnej lub obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła. Stąd też brak umieszczenia tych informacji w sposób bezpośredni w umowie stanowił naruszenie § 12 pkt 8 lit a rozporządzenia przyłączeniowego i dlatego też spełniona została pierwsza przesłanka uznania zachowania PEC za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Drugą przesłanką, której wykazanie jest niezbędne dla stwierdzenia, że

przedsiębiorca stosuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów jest ustalenie, iż jego bezprawne działanie narusza zbiorowe interesy konsumentów. W związku z tym, że PEC zawierał umowy z konsumentami w oparciu o ustalony wzorzec umowy praktyką PEC dotknięci byli wszyscy konsumenci którzy zawarli umowy z PEC oraz wszyscy konsumenci, którzy chcieliby taką umowę zawrzeć. W przedmiotowej sprawie łącznie spełnione więc zostały obie przesłanki konieczne do uznania zachowania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów – bezprawne działanie przedsiębiorcy i naruszenie zbiorowych interesów konsumentów.

Należy jednak zwrócić uwagę, że w nowych umowach zawartych z konsumentami w dniu 1.12.2003r. PEC w zacytowanym powyżej § 12 umów PEC szczegółowo określił odpowiedzialność konsumentów za niedotrzymanie warunków umowy w zakresie przekroczenia zamówionej mocy cieplnej z powodu zwiększenia natężenia przepływu nośnika ciepła powyżej obliczeniowego przepływu. W związku z tym należy stwierdzić, że aktualnie obowiązujące umowy sprzedaży ciepła zawarte przez PEC z konsumentami zawierają wszystkie niezbędne elementy w zakresie odpowiedzialności konsumentów za przekroczenie zamówionej mocy cieplnej lub obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła.

Art. 23 e ustawy antymonopolowej stanowi, że nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki o której mowa w art. 23a. W takim przypadku wydana zostaje decyzja o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. W związku z tym, że PEC zaprzestał stosowania w/w praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów uzasadnionym jest wydanie decyzji w zakresie opisanym w pkt II sentencji na podstawie art. 23 e ustawy antymonopolowej.

III. PEC w § 16 pkt 3 wzorca *umowy sprzedaży ciepła zawartej na czas nieokreślony*, w oparciu o który zawierane są umowy z konsumentami zawarł zapis zgodnie z którym *„Sprzedawca zastrzega sobie prawo wstrzymania dostawy ciepła dla Odbiorców jeżeli po upływie 14 dni od określonego przez Sprzedawcę terminu uregulowania zaległych należności, określonego w doręczonym Odbiorcy wezwaniu do zapłaty Odbiorca nie ureguluje zobowiązań”*

Art. 6 ust. 3 a ustawy Prawo energetyczne stanowi, że przedsiębiorstwa energetyczne mogą wstrzymać dostarczanie ciepła w przypadku, gdy odbiorca zwleka z zapłatą za pobrane ciepło albo świadczone usługi co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności, pomimo uprzedniego powiadomienia na piśmie o zamiarze wypowiedzenia umowy i wyznaczenia dodatkowego, dwutygodniowego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności.

Z powyższych zapisów wynika, że zapisy umowy umożliwiające PEC wstrzymanie dostaw ciepła z powodu nieuregulowania należności są bardziej rygorystyczne w stosunku do odbiorców, niż bezwzględnie obowiązujące przepisy ustawy Prawo energetyczne w tym zakresie.

Jak wskazano to powyżej ustawodawca przewidział możliwość wstrzymania dostaw ciepła w sytuacji, gdy odbiorca zwleka z zapłatą, co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności. Stąd też należy stwierdzić, że PEC w umowach z konsumentami w znaczny sposób skróciło termin zwłoki konsumenta z zapłatą po upływie którego jest uprawnione do przerwania dostaw ciepła. W istocie, zgodnie z treścią umowy, jakkolwiek zwłoka konsumenta w zapłacie uprawnia PEC do podjęcia działań zmierzających do wstrzymania dostaw ciepła, ponieważ nie określono w umowie okresu po upływie którego takie działania mogą zostać podjęte. Przykładowo można wskazać, że już kilkudniowe opóźnienie konsumenta z zapłatą należności za dostarczone ciepło może spowodować podjęcie przez PEC działań zmierzających do wstrzymania dostaw ciepła, co jak wskazano powyżej sprzeczne jest z wolą ustawodawcy, który wyznaczył w tym zakresie okres co najmniej miesiąca.

Stąd też działania PEC w tym względzie należy uznać za bezprawne, ponieważ powyżej wskazane zapisy zawarte w umowach umożliwiały PEC wstrzymanie dostaw ciepła w terminach wcześniejszych niż pozwalają na to przepisy ustawy Prawo energetyczne. W niniejszej sprawie został naruszony interes konsumentów – zaopatrywanych w ciepło przez PEC, którzy zawarli umowy sprzedaży ciepła zawierające w/w zapisy. Stąd też powyższe działanie naruszało zbiorowy interes konsumentów i tym samym zasadne było podjęcie działań przewidzianych w ustawie antymonopolowej, mających na celu ochronę konsumentów. Spełnione zostały więc obydwie przesłanki, konieczne do uznania zachowania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

W tym miejscu należy wskazać, że PEC dokonało zmiany w stosowanym przez siebie wzorcu umownym i w dniu 01.12.2003r. z wszystkimi konsumentami zawarło nowe umowy sprzedaży ciepła. Zgodnie z § 17 pkt 1.3. nowych umów *dostarczanie ciepła przez Sprzedawcę na rzecz Odbiorcy może być całkowicie wstrzymane (...) w przypadku, gdy odbiorca zwleka z zapłatą za dostarczone ciepło co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności, pomimo uprzedniego powiadomienia na piśmie o zamiarze wypowiedzenia umowy i wyznaczenia dodatkowego, dwutygodniowego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności.*

Jak wynika z powyższego obecnie obowiązujący wzorzec umowy sprzedaży ciepła oraz wszystkie aktualnie zawarte przez PEC z konsumentami umowy sprzedaży ciepła zawierają zapisy odpowiadające treści art. 6 ust. 3 a ustawy Prawo energetyczne odnośnie uprawnienia PEC do wstrzymania dostaw ciepła w sytuacji, gdy konsument pozostaje w zwłoce z zapłatą należności.

Art. 23 e ustawy antymonopolowej stanowi, że nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki o której mowa w art. 23a. W takim przypadku wydana zostaje decyzja o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. W związku z tym, że PEC zaprzestał stosowania w/w praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów uzasadnionym jest wydanie decyzji w zakresie opisanym w pkt III sentencji na podstawie art. 23 e ustawy antymonopolowej.

Stąd orzeczono jak w pkt III sentencji niniejszej decyzji.

IV. *W umowie sprzedaży ciepła zawartej na czas nieokreślony zawieranej z konsumentami PEC zawarł postanowienie „Spory powstające przy wykonywaniu niniejszej umowy rozstrzygane będą w drodze negocjacji lub przez miejscowo właściwy Sąd dla siedziby Sprzedawcy”, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. (karty nr 9 verte i 17 verte).*

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z dnia 31 stycznia 2003r. (sygn. akt XVII Amc 31/02) w sprawie z powództwa Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Słupcy przeciwko Sławomirowi Braszka prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo Remontowo-Budowlane „REMO-BUD” w Gnieźnie uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu:

„Wszelkie spory wynikłe na tle zawartej umowy podlegają wyłączności sądu powszechnego dla siedziby firmy przyjmującej zamówienie”. Postanowienie to zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w dniu 30 czerwca 2003r.

W/w Sąd wyrokiem z dnia 4.06.2003r. (sygn. akt XVII Amc 60/02) z powództwa Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Bartoszycach przeciwko Europejskiemu Funduszowi Budowlanemu Sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu:

„Strony niniejszej umowy zobowiązują się do dołożenia wszelkich starań w celu polubownego rozstrzygnięcia ewentualnych sporów. Sądem właściwym do rozstrzygnięcia będzie sąd miejsca

siedziby EFB". Postanowienie to zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w dniu 14.08.2003r.

Ponadto w/w Sąd wyrokiem z dnia 27 czerwca 2003r. (sygn. akt XVII Amc 50/01) z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko Międzynarodowej Korporacji Gospodarczej „InCo” Sp. z o.o. z siedzibą w Tychach, uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu:

„(...) Sprawy wymagające rozstrzygnięcia sądowego będą prowadzone przed Sądem Rejonowym w Tychach lub przed Sądem Okręgowym w Katowicach.”. Postanowienie to zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w dniu 14.08.2003r.

Określenia stosowane przez PEC i określenia zamieszczone w jawnym rejestrze są określeniami podobnymi, albowiem wskazują konsumentowi jaki sąd jest wyłącznie właściwy do rozstrzygania sporów. W przedmiotowej sprawie stosowany w umowach zawieranych z konsumentami zapis może wyłączać rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy miejscowo w przypadku, gdy miejsce zamieszkania lub siedziby konsumenta będzie inne niż miejsce siedziby przedsiębiorcy. Z tego względu konsument może być zmuszony do prowadzenia procesu w miejscu siedziby przedsiębiorcy.

Umieszczenie w/w zapisów w jawnym rejestrze skutkuje tym, że z datą dokonania wpisu zabronione jest stosowanie niedozwolonych postanowień wzorców umów. Art. 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w w/w rejestrze, jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych. Sąd dokonując oceny postanowienia umownego ocenia określony zapis i w momencie jego wpisania do rejestru klauzula przestaje być postanowieniem konkretnego wzorca umownego, a staje się samodzielnie funkcjonującą zasadą, która została zakwestionowana. Ze względu na rozszerzoną skuteczność klauzul (art. 479⁴³ k.p.c.), spełniają one funkcję podobną do przepisów prawa. W przedmiotowej sprawie porównywane postanowienia nie brzmią literalnie tak samo, jednak w taki sam sposób ograniczają możliwość wyboru sądu właściwego do rozstrzygania sporów. Takie narzucenie sądu jest sprzeczne z regulacjami k.p.c. Tak więc, dokonując oceny treści postanowień umownych wykorzystywanych przez przedsiębiorców we wzorcach umownych należy wykorzystywać reguły interpretacji wykształcone w nauce prawa i praktyce orzeczniczej (wykładnia językowa, systemowa, funkcjonalna i inna). Stąd też, niedozwolone będą takie postanowienia umów, które mieszczą się w „hipotezie” klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię. Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej.

Pomimo faktu, iż porównywane postanowienia nie brzmią literalnie tak samo, to w taki sam sposób ograniczają możliwość wyboru sądu, który będzie właściwy do rozstrzygania sporów pomiędzy stronami umowy. Biorąc pod uwagę powyższą wykładnię, można przyjąć, iż zacytowane postanowienia w swej treści są tożsame i wyczerpują treść niedozwolonego postanowienia umownego zdefiniowanego w art. 385³ pkt 23 k.c., za które uważa się postanowienie narzucające rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy. Zapisy te wyłączają rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy według właściwości przemiennej, w świetle art.27, 33, 34, 35 i 36 k.p.c.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w rozdziale III stanowi o zakazie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Zgodnie z art. 23 a przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów

konsumentów. Za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. Mając na względzie zapis art. 23 a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w niniejszej sprawie wykazano, że umowy stosowane przez PEC zawierały postanowienia wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. Stąd też, działania PEC w tym zakresie należy ocenić jako bezprawne działanie godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

PEC dokonał zmiany w stosowanym przez siebie wzorcu umownym i w dniu 01.12.2003r. z wszystkimi konsumentami zawarł nowe umowy sprzedaży ciepła. Zgodnie z § 19 aktualnie obowiązującego wzorca umowy i nowych umów zawartych w oparciu o ten wzorzec *spory powstające przy wykonywaniu niniejszej umowy rozstrzygane będą w drodze negocjacji lub przez właściwy Sąd* (karty nr 79, 86 i 93). Stąd też należy stwierdzić, że przedmiotowy zapis nie odpowiada treści postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone i równocześnie nie odpowiada treści niedozwolonego postanowienia umownego zdefiniowanego w art. 385³ pkt 23 k.c.

Jak wskazano to w uzasadnieniu do pkt II sentencji niniejszej decyzji, nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki o której mowa w art. 23a. W związku z tym, że PEC zaprzestał stosowania przedmiotowej praktyki zasadnym jest wydanie przedmiotowej decyzji na podstawie art. 23 e ustawy antymonopolowej. Stąd należało orzec jak w pkt IV sentencji niniejszej decyzji.

V. Zgodnie z art. 23c ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w decyzji, Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. W celu zapewnienia wykonania nakazu określonego w pkt I sentencji niniejszej decyzji, środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów określono, jako polegające na:

- umieszczeniu w treści nowo zawieranych, jak i dotychczas zawartych umów sprzedaży ciepła zawieranych z konsumentami, informacji, o których mowa w § 12 pkt 8 lit a i b (w zakresie odpowiedzialności PEC za niedotrzymanie warunków umowy) oraz § 10 lit. c rozporządzenia przyłączeniowego.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt V sentencji.

VI. Na podstawie art. 72 ustawy antymonopolowej, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca lub związek przedsiębiorców, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 75 ustawy antymonopolowej, Organ Antymonopolowy rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

Postępowanie przeciwko PEC w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zostało wszczęte z urzędu. Na podstawie ustaleń dokonanych w trakcie postępowania Organ Antymonopolowy w punktach I, II, III i IV decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy antymonopolowej. Kosztami niniejszego postępowania dla Organu Antymonopolowego, są wydatki w wysokości 31 PLN związane z korespondencją pomiędzy Organem Antymonopolowym a przedsiębiorcą. W związku z powyższym postanowiono obciążyć PEC kosztami postępowania w wysokości 31 PLN (słownie złotych: trzydzieści jeden).

Stąd orzeka się jak w punkcie VI sentencji decyzji.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Na postanowienie o kosztach zawarte w punkcie VI niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 1 pkt 2 k.p.c. przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

Dyrektor Delegatury
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral